

chos, puede todo Judgador, que ha poder de judgar, (10) escarmentar, de su oficio, a tales malfechores, de los yerros sobredichos que fizieren; maguer non fuesse ende acusados, nin denunciados, nin fuesse aducha otra prueva contra ellos.

LEY XXIX.

Quando, los yerros que son pueftos contra los testigos para defecharlos, les empecen, o non, maguer sean prouados.

Testigos aduzen los omes en sus pleytos, para prouar, o vencer lo que demandan. E pues que reciben los dichos dellos, aquellos contra quien pruevan, buscan quantas maneras pueden, para defecharlos. E acacese a las ve-gadas, que en aquellas defençiones que ponen ante si contra los testigos, dizen grand mal dellos; e aun pruevanlo. Asi que seyendo acusados, o denunciados, perderian potende los cuerpos, o gran partida de sus aueres. E por-ende dezimos, (1) que maguer puedan defechar a alguno en esta manera, que non sea testigo, nin vala el testimonio que dixo en aquel pleyto, sobre que prouo; con todo esto, non le puede el Judgador dar pena ninguna en el

(10) Ha poder de judgar. Et ratione incidentie, in primo, & secundo, & quarto casu, quilibet iudex qui de principali cognoscit, erit iudex competens ad puniendum de officio, ante finitam instantiam cause principalis: nam si esset finita, non posset: ut declarat Angel. post Jacob. Butri. in dist. leg. 1. C. de calumniatoribus, vel dic, & melius, ut dixi in leg. fin. tit. 16. 3. parit. per text. ibi in fine, vide in gloss. super parte (que han poder de fazer justicia.)

L E X XXIX.

Si contra testem in modum objecti probetur crimen, non potest ob hoc iudex eum punire, nec remanet infamatus: & idem si in modum aliterius exceptionis crimen probetur: tamen si uxor contra virum accusantem excipiat, quod ejus mandato, vel consilio adulteravit: & hoc probet, vir punitur, & uxor absolvitur. Hoc dicit.

(1) Diximus. Concordat cum cap. 1. versic. ceterum, de exceptionibus, & cum cap. cum dilectus, versic. fin. de ordin. cogni. & cum leg. Lucius, ff. de his, qui notantur infamia, & vide quae etiam late habentur in cap. 2. de confess.

(2) Infamado. Infamia facti intellige, ut voluit gloss. in dist. cap. 1. de exceptio. de quo tamen vide quae notat Abb. in dist. cap. cum dilectus, 13. col. in gloss. super parte, restitutio de ordin. cogni. & Innoc. in cap. super cod. de electio. Ang. in dist. leg. Lucius.

(3) Contra otro. Ex hoc dicto hujus leg. videtur comprobari quod dicit Abb. in dist. cap. cum dilectus, de ordin. cog. col. 11. contra Anto. ibi: qui voluit, quod si in se, contra quem excipitur de crimine ad eum ad aliquo repellendum assumpsit defensionem, principaliter super tali exceptione criminis sic objecti: quod si conuincatur, debeat ex eadem instantia puniri: cujus contrarium tenet ibi Abb. allegans casum in oppositum in cap. super his, de accusa. ubi electus petens confirmationem repulsius propter crimen sibi objectum, & probatum, non privatur beneficiis suis, neque aliter punitur: quia ad hoc non est actum, ut hic dicitur.

(4) En tal caso como esse. Idem videtur de simili ubi crimen similiter esset connexum negotio, de quo agitur, ut in cap. 2. de confess. ubi gloss. & glossar. in dist. cap.

cuerpo, nin en el auer, por esta razon. Ca assaz le abonda la verguenza que passo el testigo en ser defechado del testimonio, e fincar enfamado (2) por ello. E lo que dize en esta ley, del testigo, ha lugar en todas las otras defençiones semejantes destas, que fueren puestas contra otro; (3) fueras ende, si alguno acusasse a su muger, que auia fecho adulterio, e ella pudiesse defension ante si, diziendo que la non podia acusar, porque lo fiziera por su consejo del, o por su mandado. Ca en tal caso como este, (4) como quier que ella non pone esta defension sino por defecharlo, que la non pueda acusar; pero si le fuere prouado, que tal yerro como este fizo el marido, puedenle dar pena, tambien como si fuesse acusado sobre aquel yerro mismo; e demas, deuen a la muger dar por quita. (5)

TITULO II.

De las trayciones.

Traycion, (1) es vno de los mayores yerros, (2) e denuestos, en que los omes pueden caer: e tanto la touieron por ma-

1. de excep. quae extensio procederet, quando de tali crimine contingente causam principalem constaret per confessionem ejus contra quem obicitur: quia ratione contingentiae videtur principaliter in iudicio deductum: & ita dicit Abb. communiter teneri in dist. cap. cum dilectus, 12. col. Si tamen non per confessionem conuinceretur, sed per alias probationes, est majus dubium: sed idem in eodem casu videtur dicendum, secundum Abb. ubi supra, si pars ejus contra quem excipitur, fuerit praesens: & super hoc assumpsit defensionem, & militat eadem ratio, quae in marito: contra quem uxor excipit de lenocinio: de quo hic, & in leg. 2. §. si publico, ff. de adult. de qua ista sumpta est, ubi & vide per Bart. col. pen. versic. concludo ergo, & per Ang. ibidem. Quando vero non est contingens negotium, de quo agitur: alia instantia opus esset, ut si testis constiteret de homicidio, iudex non posset eum punire ex ista confessione: quia confessio non est facta in iudicio, cum non agebatur ad hoc, secundum Bald. in leg. Presbyteri, versic. tertio quare, C. de Episc. & Cleric. allegat gloss. in cap. haec quippe, 3. quest. 6. ideoque ad puniendum testem, in hoc alia instantia opus esset.

(5) Por quita. Intellige quando exceptio lenocinii objecta fuit a muliere ante litis contestationem: nam si obiceretur postea, tunc non videtur, quod absolvenda sit mulier, ut habetur in dist. §. si publico, & in leg. 7. tit. 17. ead. partit. ubi dicit, quid erit bodie, si ante lege fori, 3. tit. 7. lib. 4. quod a nullo possit uxor accusari de adulterio, marito nolente eam accusare.

TITULUS II. DE PRODITIONIBUS.

IN SUMMA.

(1) Traycion. In isto titulo sumitur proprie pro crimine laesae majestatis, ut infra leg. 1. in fin. largè tamen loquendo, multipliciter dicitur quis proditor, ut tradit gloss. in cap. nolite, 11. quest. 3. Luc. de Pen. in leg. fin. C. de delat. pen. & fin. col. And. de Iser. in tit. quae sint rega. in parte, contrabentium incest. sup. col. fin. & per Bald. in cap. 1. in princ. col. 4. quib. mod. feud. amittatur.

(2) Mayores yerros. Adde in autent. de uisuris, §. mi-

una novy opus eu in mure pro cerum c. 2. de confes et Barb. tit.

malos Sabios antiguos, que conocieron las cosas derechamente, que la compararon a la gafedad: (3) ca bien asi, como la gafedad es mal que prende por todo el cuerpo, e despues que es presa, non se puede tirar, (4) nin amezlinar, de manera que pueda guarecer el que la ha. E otrofi, que faze a ome, despues que es gafado, ser apartado, (5) e alongado de todos los otros. E sin todo esto, es tan fuerte maleria, que non faze mal al que la ha en si tan solamente, mas aun al linaje que por la lista derecha del deciendo, e a los que con el moran. Otrofi en aquella manera mesma faze la traycion en la fama del ome, ca ella la daña, (6) e la corrompe, de guisa, que nunca la puede endereçar: e aduze a gran alongança, e a estrañamiento (7) de aquellos que conocen derecho, e verdad: e denegrece, e manzilla la fama de los que de aquel linaje deciendo, maguer non ayan en ella culpa; de guisa, que fincan todavia enfamados (8) por ella. E porende, pues que en el Titulo ante deste hablamos generalmente de las Acufaciones, que son fechas por razon de los grandes yerros que los omes fazen. Querremos de aqui adelante decir, quales son aquellos males, quier se fagan por obra, quier se digan por palabras. E hablaremos primera-

miiores, versic. si igitur, & in leg. fin. C. ad leg. Julii majest. habetur, quod est crimen sceleratissimum, & dicit Azo. C. ad leg. Julii majesta. in summa, nempe, istud crimen inter omnia crimina excellit.

(3) A la gafedad. Proditio comparatur lepra, ut hic vides: & de multis generibus leprae, vide per gloss. notabilem in §. denique, quod est sub cap. voluissent, de penit. dist. 1. & vide de lepra Ezechi. quod tradit gloss. in autent. jujurandum quod prof. ab his, colla. 2. & de leproforum examinatione, vide in Pragmatic. fol. mibi 106.

(4) Non se puede tirar. Inde est, quod leprosus ille, de quo Matthe. cap. 8. v. 2. videns se à remedio medicinali seclusum, accurrit ad Fontem, & Dominum vitæ, & salutis, & adorans, dixit: Domine, si vis, potes me mandare.

(5) Apartado. Vide de Leviti. 1. 3. & per gloss. in dist. §. denique, de penit. dist. 1. & per gloss. in cap. si uxorem, 22. quest. 5. Sunt enim leprosi extra Civitatem ponendi, ne alios inficiant, vide per Joan. de plat. in leg. cum supra videntes, C. de re militari lib. 12. per Bald. in leg. casus, C. de testa. gloss. in clement. 1. de usur. Bald. in addi. ad Spec. tit. de dispensatio. & an mortui possint cum aliis sepeliri, tradit Abb. in cap. sacris, de sepultura. ubi concludit, quod non, licet Petrus de Ancharr. ab eo relatus tenuit contrarium, movetur Abb. ex eo: quia faetor aërem inficiat: & quia in actu sepulturae est timor infectionis, & ex eo quod jus permittit leprosis, ut habeant Ecclesias cum ciminteriis, vide ibi per eum.

(6) La daña. Unde licet Joab Dux Exercitus Regis David omnia, fortiter vicerit, non computatur in Catalogo fortium David: quia fortitudinem ejus proditor in Abner, & Amasiam demigravit, sola fidelitas est, quae dilatat gloriam populi, quae pacem firmat, & terrorem iniecit inimicis, Lucas de Penna referens Petrum Blesensem in leg. fin. col. fin. C. de delat. lib. 10.

(7) E a estrañamiento. Proditor namque est alienus ab omni facie Dominorum, & Principum, & non potest stare in Curia Principis. Bald. in cap. uno. an ille

mente, de los que se fazen por fecho. E despues diremos, de los que se fazen por palabra. E començaremos de la Traycion, que es cabega de todos los males. E demostraremos, que cosas ha en si. E donde tomo este nome. E de quantas maneras es. E que pena deuen auer, non tan solamente los fazedores della, mas aun los consejeros, e los ayudadores, e los consentidores, E aun los que lo saban, e non lo descubren.

LEY I.

Que cosa es Traycion, e onde tomo este nome, e quantas maneras son della.

Esta Majestatis crimen, tanto quiere dezir, en romance, como yerro de traycion que faze ome contra la persona del Rey. (1) E traycion es la mas vil cosa, e la peor, que puede caer en coragon de ome. E nascen della tres cosas, que son contrarias a la lealtad, e son estas: Tuerto, mentira, e vileza. E estas tres cosas fazen al coraçon del ome tan flaco, que yerra contra Dios, (2) e contra su S.ñor natural, e contra todos los omes, faziendo lo que non deue fazer: ca tan grande es la vileza, e la maldad de los omes de mala ventura, que tal yerro fazen, que non se atreuan a tomar vengança de otra guisa, de los que mal quieren, si non en-

L. 1. tit. 18. lib. 8. Recop.

L E X I.

Proditio est, quae committitur contra Regis personam: & est villus, quam potest in corde humano cadere. Et nascitur ex proditione tria mala, scilicet, Injustitia, Villitas, & Mendacium: ex quibus cor humanum efficitur, tam fragile, & imbecille, quam errat contra Deum, & Regem Dominum naturalem. Item proditio idem est, quod sub spe boni prodere, seu tradere hominem: sunt enim casus proditionis quatuordecim numero, qui in hac lege sparsim nominantur: & cum aliquod proditionum committitur contra Regem, aut contra ejus dominium, aut bonum commune patriae, est proditio: cum vero in aliis committitur, est alevoftas, secundum Hispania forum. Hoc dicit.

(1) Contra la persona del Rey. Sobditi ergo Ducum, Comitum, & Baronum, qui sunt sub Rege, non committunt crimen laesae majestatis in Dominos suos: licet consistant contra eos, ut tradit Joan. Fab. in proemia, inquit. in princ. contra Reges tamen, vel Dominos suos non recognoscenctes superiorem, bene committunt crimen laesae majestatis, ut hic, & est bonus text. in leg. 3. C. de Episc. aud. & tradit Salic. in leg. quisquis, C. ad leg. Jul. majest. Ang. Atet. in tract. majest. in parte (che ay tradido la patria) col. 1. & si vis latè videre in ista materia, vide notabilem consilii. Socin. 2. vol. consil. 275. incipit: in casu fratris, & And. de Iser. in tit. quae sunt regalia, in parte: & committentium crimen laesae majestatis, col. 4. versic. voluerunt autem, Paul. de Castr. in leg. nemo, C. de Episc. aud.

(2) Contra Dios. Sic & dicit And. de Iser. in tit. quae sunt regalia, in parte: contrabentium incest. sup. col. fin. quod proditor Regis censetur proditor Dei, allegat, cap. si apud, 13. quest. 5. tradit etiam Lucas de Penna in L. fin. C. de delato. lib. 10. col. fin. & allegat etiam cap. non potest, 2. quest. 7.

cuñtamente, e con engaño. (3) Etraycion, tanto quiere dezir, como traer vn ome a otro, for semejanca de bien, a mal: e es maldad que tira de si la lealtad del coraçon del ome. E caen los omes en yerro de traycion en muchas maneras, segund demuestran los Sabios antiguos que fizieron las leyes. La primera, e la mayor, e la que mas fuertemente deue ter escarmentada, es, si se trabaja algund ome de muerte de su Rey, (4) o de fazerle perder en vida la honrra de su Dignidad: trabajandose con enemiga, que sea otro Rey, (5) o que su Señor sea detaporedado del Reyno. La segunda (6) manera es, si alguno se pone con los enemigos, por guerrear, o fazer mal (7) al Rey, o al Reyno; (8) o les ayuda, de fecho, o de consejo: o les embia carra, o mandado, por que los aperciba de alguna cosa contra el Rey, e a daño de la tierra. La tercera es, si alguno se trabajasse, de fecho, o de consejo, que alguna tierra, o gente, que obedesciese a su Rey, se alcasse contra el, (9) o que le non obedeciese tan bien como solia. La quarta es, quando algund Rey, o Señor de alguna tierra, que es fuera de su Señorío, quisiere al Rey dar la tierra donde es Señor, e obedescerlo, dandole parias, e tributo; e algund de su Señorío lo estorua, de fecho, o de consejo. La quinta es, quando el que tiene Castillo, o Villa, o otra Fortaleza, por el Rey, se alça con aquel lugar, (10) o lo da a los enemig...

(3) Con engaño. Nota mores proditoris: nam signa fidelitatis ostendit uavia, & dulcia uerba profert, amplextur, applaudit, blandit ridet, maxima pollicetur, obsecratur Deum, sub pacis fœdere oculatur, ad iurandum est pronus, libenter adulatur, quod est causa proditoris, 40. dist. cap. Clericus. Proverb. 6. Lucas de Penna in L. fin. col. fin. C. de delat. lib. 10. (4) De su Rey. Adde L. 6. tit. 13. part. 2. ibi, & quid si capiat Regem? (5) Otro Rey. Sic, & facere conuenticulas de Papatu, Papa uivente, crimen est læsæ maiestatis, cap. si quis Papa, 79. dist. Joan. And. in cap. ueniens, de testif. Bal. in L. quoniam liberi, C. de testi. (6) La segunda. De istis casibus in quibus committitur crimen læsæ maiestatis, vid. etiam LL. 1. 2. 3. & 4. ff. ad L. Jul. maiesta. & C. cod. L. quisquis, & L. 1. tit. 7. lib. 8. Ordina. rega. (7) Por fazer mal. Quid si det operam, ut hostes regnicolas deprædentur, vel prædam cum eis diuiserit, vid. L. si quis barbaris, C. de re mili. lib. 12. (8) O al Reyno. Quid si oppugnat aliquam civitatem Regni? Videtur idem per L. pen. ff. ad L. Jul. maiest. & L. fallaciter, C. de abolitio. quod intelligit, quando talis Civitas proditur, vel oppugnatur, ut Regi auferatur, vel Regno, si uero oppugnatur, vel prodatur non ad istum finem: sed alias tunc non incurritur crimen læsæ maiestatis, ita declarat Salicet. in dist. leg. fallaciter. (9) Contra el. Adde L. 4. ff. eodem, ubi, & de casu proximo. Et an si civitas capiatur a Rege, an cives civitatis erunt servi? Dic, quod non, imò liberi, gloss. notabi. in audient. de heredi. & falcid. in princip. super verbo antiquam, & Barr. in extrav. quid sint rebelles in gloss. super verbo, rebellando ad finem. (10) Con aquel lugar. Adde L. lex 12. tabul. ff. eodem, cum gloss. ibi. (11) En batalla. Adde L. 4. tit. 29. ad fin. 2. part. ubi vide quæ dixi.

gos, o lo pierde por su culpa, o por algund engaño que le fazen: e este mismo yerro faz el Rico ome, o Cavallero, o otro qualquier, que basteciese con vianda, o con armas, algund lugar fuerte, para guerrear contra el Rey, o contra la pro comunal de la tierra; o si traxesse otra Cibdad, o Villa, o Castillo, maguer non lo tuuiesse por el. La sesta es, si alguno desampasse al Rey en batalla, (11) o se fuesse a los eremigos, o a otra parte, o se fuesse de la hueste en otra manera, sin su mandado, ante del tiempo que deuia seruir, o de derranchasse, o començasse a lidiar con los enemigos engañosamente, sin mandado del Rey, o sin su sabiduria, por que los enemigos le fiziesen arrebatar, o le fiziesen algund daño, o alguna deshonrra, estando el Rey segurado; o si descubriesse a los enemigos los secretos del Rey, en daño del. La setena es, si alguno fiziesse bollicio, (12) o aleuantamiento, en el Reyno, o faziendo Juras, o Cofradias de Cavalleros, o de Villas, contra el Rey; de que nasciese daño a el, o a la tierra. La octava es, si alguno mataße algund de los Adelantados mayores (13) del Rey, o de los Consejeros (14) honrrados del Rey, o de los Cavalleros que son establescidos para guardar su cuerpo, o de los Judgadores que han poder de judgar por su mandado en su Corte. La nouena es, quando el Rey asegura (15) algund ome señaladamente, o a la gente de algund lugar, o de...

(12) Bollicio. Adde L. 1. & L. cuiusque, ff. eod. & C. de seditio. per totum, L. 5. tit. 19. part. 2. & quæ dicit Ange. in dist. L. 1. in dist. L. cuiusque. (13) Adelantados mayores. L. 1. ff. eod. dicit hæc uerba: Cuiusque. opera, & consilio dolo malo consilium initium fuerit, quod quis magistratus populi Romani, quodve imperium, potestatemve habeat, occidatur & ibi Ange. not. sumi optimum argumentum, quod ex solo consilio, & tractatu de occidendo potestatem Bononiæ, inciditur in maiestatem, quantum ad penam mortis: oppugnare enim patriam, aut magistratum ejus, non distat à crimine læsæ maiestatis, L. uerò quisquis, C. eod. dicit de nece etiam uirorum illustrium, qui consiliis, & consistorio nostro interfuerint fenatorum: nam etiam & ipsi partes corporis nostri sunt vel cuiuslibet postremo qui nobis militat cogitaverit, &c. ubi Cyn. & Sali. dicunt quod in personam Principis, & ad ejus latus stantes, seu quæ sunt pars corporis sui propriè crimen læsæ maiestatis committitur impropiè in cæteris capitulis, tene ergo menti istam leg. part. declarationem, LL. juris communis, & secundum ejus declarationem in iudices alios per Provincias constitutos, non habebit locum ut eos occidens, vel contra eos conspirans, committat crimen læsæ maiestatis, & facit quod dixi supra ea, in gloss. super parte (o al Reyno) & vid. in ista materia quæ dixi in L. 1. tit. 16. part. 2. (14) Consejeros. Adde dist. leg. 1. tit. 16. 2. part. & vid. quæ ibi dixi, & quid si Princeps unum de suis consiliariis faciat præsidem Provincie, vel Capitaneum unius Civitatis: & quis contra ejus personam prodicionem faciat, an debeat puniri tanquam in magistratum commiserit, an tanquam in consiliarium Principis? Vide per Sali. in dist. leg. quisquis, in princip. ubi concludit, quod tanquam in magistratum, vid. ibi per eum. (15) Asegura. Adde L. 1. in princip. & quæ ibi notat Barr. & Ange. ff. eod. & L. fin. tit. 16. 2. part. & L. 10. tit.

de alguna tierra, de alguna cosa; e otros de su Señorío quebrantan aquella seguridad quel dio, matando, o ferriendo, o deshonrrandolos, contra su defendimiento; fueras ende, si lo ouiesse fecho a miedos, tornando sobre si, o sobre sus cosas. La dezena es, quando algunos omes dan por rehenes (16) al Rey; e alguno los mata todos, o alguno dellos, o los haze suyr. La onzena es, quando algund ome es acusado, o reprado, sobre fecho de traycion; e otro algund lo suelta, o le aguiña porque se vaya. (17) La dozena es, si el Rey tira el oficio a algund Adelantado, o a otro Oficial de los mayores, e establece a otro en su lugar; e el primero es tan rebelde, que non dexa el oficio, (18) o las Fortalezas, (19) con las cosas que le pertenescent, nin quiere recebir al otro en el por mandado del Rey. La trezena es, quando algund quebranta, o fiere, o detriba maliciosamente,

tit. 2. lib. 4. & L. 4. tit. 7. lib. 8. in Ord. rega. & nota, quod LL. omnibus præbent securitatem: unde non potest postulari, nisi appareat eam, vid. Barr. in L. capitulum, §. ad status, ff. de penis, & nota quod ut hic videmus, istam securitatem Rex solus concedit: prout & not. Ange. in dist. leg. 1. de securitate autem quam dat iudex, an debeat seruari? Vid. per Bald. in §. item sacramenta, col. 4. de pa. ju. fir. & L. 1. C. si non à comp. jud. & latè per Imo. in L. si qui reus, col. pen. ff. de pub. jud. & quod dicit Bald. in L. reor, col. 8. C. de accus. & Barr. in L. nullam vim, C. de suscepto. & Archa. lib. 10. & Ange. in L. utimur, ff. de sepul. vio. ubi & dicit, quod saluum conductum perpetuum solus Princeps concedit: temporalem uero etiam inferior potest concedere, iusta causa subsistente, & de saluo conducto testibus præstando, vid. per gloss. in cap. hortamur, 3. q. 9. (16) Rehenes. Adde L. 1. in princip. ff. eod. & vide de istis oblidibus L. 16. tit. 13. 2. partit. & L. 3. tit. 13. 3. part. de quæ ibi dixi. (17) Porque se vaya. Adde L. 4. cum gloss. ibi. ff. eod. & approbatur hic prima opinio seu oppositio illius gloss. vid. quæ dixi in L. pe. tit. 29. ead. part. (18) Dexa el oficio. Concord. cum LL. 2. & 3. ff. eod. Quid si iudex dimittat officium seu imperium, sine permissione Principis, an incidat in hoc crimen? L. 2. §. fin. ff. eod. dicit quod sic: quod intelligit ac limitat Luc. de Pen. in L. si quot, col. 3. C. de decu. lib. 10. in officio magnis, & arduis quorum defectio præjudicium reipublicæ ingererat: secus in parvis, ubi non esset hoc periculum, & iudici immineret necessitas recedendi, vid. ibi per eum. (19) Fortalezas. Castellani ergo non restituentes castella ad iustum regis incidunt in crimen læsæ maiestatis, ut hic, & in dist. leg. 3. ff. eod. & vide sup. 2. part. tit. 18. L. 18. (20) Imagen. Adde L. qui status, ff. eod. & vid. L. 4. in fin. ff. eod. & L. non contrabit. (21) Falsa moneda. Azo. C. eo. in summa, dicit hæc esse quasi crimen læsæ maiestatis, allegat. L. fin. C. de falsa monte. est in L. 2. ubi hoc probatur, & ibi Bald. & Salicet. (22) Sellos del Rey. Adde dist. leg. fin. C. de falsa moneta. & cap. ad audientiam, de crim. fals. & tene menti istam leg. partit. quod incidit in crimen læsæ maiestatis illam sigilla Principis: non enim ita expressum repetio de jure communi: imò, & L. 6. tit. 7. infra ead. part. cum disponit contra falsantem sigillum Regis non dicit: quod ex hoc incidat delinquens in crimen læsæ maiestatis: neque imponit penam amissionis bonorum, L. uero, 8. tit. 9. 2. part. officialem Regis falsantem ejus...

alguna ymagen, (20) que fue fecho, e endereçada en algund lugar, por honrra, o por semejanca del Rey. La catorzena es, quando algund haze falsa moneda, (21) o falsa los sellos del Rey. (22) E sobre todo dezimos, que quando algund de los yerros sobredichos es fecho contra el Rey, o contra su Señorío, o contra pro comunal de la tierra, es propriamente llamado traycion; (23) e quando es fecho contra otros omes, es llamado aleue, segund Fuero de España. (24)

L E Y II. Que pena mereçe aquel que haze Traycion. Qualquier ome, que fiziere alguna cosa de las maneras de traycion que diximos en la ley ante desta, o diere ayuda, o consejo, que la fagan, deue morir por ello, (1) e todos sus bienes deuen ser de la Camara del Rey; (2) faciendo la dote de su muger, (3) e los debdos que ouiesse a dar, que ouiesse man-

literas, dicit incurrere crimen proditoris: & ponit penam amissionis bonorum: unde cogita, an ista leg. debeat limitari iuxta terminos illius: ut & ibi retrigi, vel dic quod hoc sit speciale in odium falsantis sigillum Regis, cui magnus honor debetur, ut dicit, L. 18. tit. 13. 2. part. (23) Llamado traycion. Nota hoc, & adde Barr. in extrav. qui sint rebelles, in gloss. super parte rebelis, ubi cum dicit tunc tamen incidit in crimen proditoris, quando fit contra Principem, vel contra rempublicam, ut in L. omne delictum, §. exploratoris, ff. de re mili. & L. proditores, ff. de penis, L. si aliquid, §. 1. Sed quando committitur contra privatum, non dicitur proditor principaliter, & per se: fed crimen aliud factum proditorie: ut homicidium factum proditorie, vel quid simile, L. Athletas, §. 1. ff. de his que no. infra. & L. 1. ff. de præua. (24) Segun fuero de España. Vid. LL. 2. & pe. tit. 21. lib. 4. foro. LL. L E X II. Poena proditoris est, quando occidatur ob aliquem de casibus positis, sup. leg. proxima, & bona ejus Regia applicabuntur, salva muliere ejus dote, & debitis autem prodicionem contractis: & si proditio contra Regem, aut Regnum sit, filii masculi proditoris sunt infamati: & nunquam possunt esse milites: nec aliam dignitatem habere, aut officium: nec alicui jure hereditario succedere: nec habere legatum: sicut autem possunt in quartam partem bonorum maternorum succedere: quia non præsumitur quod patris assumentur sicut filii: nec quod ipse committit prodicionem. Hoc dicit. (1) Morir por ello. Concord. cum §. publica autem iudicia. Inst. de pub. jud. & L. quisquis, C. ad L. Jul. maiesta. & adde L. 6. tit. 13. 2. part. ubi vid. de destructione domus in certo casu, & quod perduellis perdat jura naturalitatis, & beneficia Regis, & Regni, vid. L. fin. tit. 24. part. 4. (2) Camara del Rey. Adde L. fin. ff. eod. & C. eod. L. quisquis, & dist. leg. 6. & de poena civitatis rebelis, vid. per Barr. in extravag. quantum nup. subit. qui sunt rebel. ubi dixit quod quoad amissionem bonorum, & juriurium, nihil distat a privato alio, adde etiam And. de Her. de capi. qui cur. vend. in versic. si fin. col. fin. ubi dicit, quod cives qui capiuntur, efficiuntur servi, & bona confiscantur, & civitas patitur aratum, vid. ibi per eum, & in versic. si iterum, de capit. corradit, ubi quod fil dispersiunt, & ibi vid. leges, & autoritates quas allegat, & vid. per Barr. in L. aut facta, §. nunquam, ff. de penis. (3) Dote de su muger. Concord. cum L. quisquis, C. eod. &

Hæc leo que percutiens regi comit. Hanig cri men leue majestatis committit dicit. Correcta est per L. 1. tit. 22. lib. 6. Dec. na per eam exi men tanty Alevisq Com mium. Vid. Olan. in con cord. vit. C. n. 117. ubi etiam inve nies differens tiam proditioem et ale vobis Vide L. 6. tit. 27. p. 2. et 3. tit. 3. lib. 8. R. et Moli nam sup. 658. eo n. 2.

leuado (4) fasta el dia que comengo a andar en

la traycion: e demas, todos sus fijos, (5) que

& idem in aliis bonis uxoribus, ut in L. si quis possidet, C. de bon. proscript. etiam si sint de medietate lucrorum, uxori per conductum, & leges regni obveniente ut late tradit Doctor Segura in suo tract. de bon. lucra. const. instr. & bene facit quod not. Bald. in §. pen. si de feu. cont. inter do. & ag. non enim permittit marito, ut alienet per delictum: licet leges regni permittant ut alienet per contractum: quia secundum Bal. ubi supra delictum, non dicitur proprie alienatio. Sed quid si uxor tempore quod contraxit matrimonium, scivit maritum cum quo contraheret esse reum læsæ majestatis, an tunc perdat dotem, sicut & perderet si contraheret cum marito, quem sciebat hæreticum, ut in cap. de crevit. de heret. lib. 6. & pro nunc crederem quod non: quia licet possit argui de crimine læsæ majestatis ad crimen hæresis, ut in cap. vergentis, de heret. lib. 6. id ideo, quia argumentum fit de minori ad majus, seu de eo, in quo est minor ratio faciendū ad id, in quo est major ratio, ut not. gloss. in dist. cap. cum in cunctis, in verbo multo fortius, de electio. non sic, si arguatur de majori ad minus affirmative: licet negative possit procedere, ut notat gloss. in dist. cap. cum in cunctis, Jaso. in L. cum qui, §. qui ita, ff. de verb. oblig. item quia videtur diversa ratio in crimine hæresis: ex eo, quod mulier scitenter cum hæretico contrahens matrimonium videtur suspecta de hæresi, & faurix hæresis, quod non potest dici in muliere contrahente cum reo læsæ majestatis temporalis.

(4) Manleuado. Ante, fecus si post, ut in L. penult. §. fina. C. eod. & L. donationes, §. fin. ff. de dona. & quid si propter delictum committendum alienavit? Videtur idem per istam, leg. ut alienatio non teneat ex quo, cogitaverat jam de crimine committendo, & tradit Bart. ubi vid. in L. post contractum, ff. de donatio.

(5) Sus fijos. Sive sint in potestate, sive emancipati ex generalitate ista: & quia militat in utriusque eadem ratio: licet gloss. in cap. si quis cum militibus, 6. quæst. 1. contrarium voluerit: & quia gloss. in dist. leg. quisquis, in verbo minus auras dicit, quod matre committente infans delictum, patitur ejus filii istas pœnas: & tamen mater non habet filios in potestate.

Sed quid de illis qui jam erant concepti, seu nati ante delictum commissum: an afficiantur pœna hujus legis? Petrus, & post eum Cino in L. quisquis, C. eod. tenebant, quæ non, per L. Divo Marco, C. de quæstio. & L. emancipatum, ff. de sena. & L. 2. C. de libe. & eo. libe. & idem tenet Joann. Faber. & Ang. in dist. leg. quisquis, dicens hoc ideo: quia illi qui postea nascuntur, sunt ex sanguine jam infecto: idem loquendo in crimine hæresis, tenet Calde. tit. de heret. consil. 3. quem refert & sequitur Joan. de Anania, in cap. vergentis, de heret. col. pen. versic. circa prædicta, ubi adducit motiva Calderini pro utraque parte, quæ in effectu sunt leges, de quibus supra, & quod sicut filius antea natus non consequitur dignitatem patris supervenientem, ut in L. si senator, C. de digni. lib. 12. & quod habetur in L. filii, §. senatori, ff. de munic. lib. 12. & sic cum non habeat commodum, ita neque debet habere incommodum, L. ex qua persona, ff. de reg. jur. & L. secundum naturam, inducunt etiam quod habetur in L. 1. §. fin. ff. de bo. pos. contra tabu. & in L. si necem, §. si deportatus, ff. de bon. liber. & quod habetur in L. 3. ff. de inter. & rele. & quæ videtur de hoc casus in L. 2. C. de lib. & eo. lib. ubi aperte dicitur, quod delictum patris non nocet filiis jam natis, sed nascituris sic: & quæ sit ratio: quia illi qui postea nascuntur, dicuntur nati ex sanguine improbat: & dicuntur trahere originem à linea jam infecta, & dicit Joan. de Anania, quod ista pars videtur magis favorabilis, & æquior: & quod non obstat,

quod jura indistincte loquantur, cum in hoc loquuntur de filiis, quia debent distinguuntur per alia jura: ex quo non est eadem ratio inter natos, & nascituros, pro ista etiam parte videtur casus in L. 6. tit. 27. 2. part. ubi cum dicit (ca los derechos que fallaron los antiguos de España en todas las cosas, alli do puseron pena à los fijos, por raxon de sus padres, siempre guardaron esto, que non ouiesen pena los que sus padres auian engendrado, ante que el fecho malo ficiessen: fueras ende, si fuesen con ellos aparceros en los yerros. E a los otros que metieron en la pena fue, porque los ficieran despues que estauan ponzados en el mal que ouiesen fecho) Albericus tamen in dist. leg. quisquis tenuit contrarium: imo quod pœna de qua hic, teneatur filii, sive postea, sive antea nati: movetur ex ratione illius legis, quod præsumuntur imitatores patris: & per eandem rationem tenet ibi Sall. cum in utroque hæretici criminis exempla sint metuenda: & quia lex illa de filiis generaliter loquitur. Item quia ibi loquitur de natis ante supplicium patris, qui eodem debent puniri supplicio, & ad L. 2. C. de bonis liberis, & alias superius allegatas respondet, quod in crimine læsæ majestatis fit hoc speciale: & pro ista parte multum videtur urgere lex ista paritatem, cum dicit (todos sus fijos) unde nullus debet excludi, L. Julianus, in princ. ff. de lega. 3. L. à procuratore, C. manda. cap. si Romanorum, 19. dist. & per hoc verbum videtur, quod lex ista voluit decidere dictam ambiguitatem, quæ oriebatur ex dist. leg. quisquis, cum simpliciter dixerat de filiis: & sicut quo ad pœnam expulsiōis à patria, & alia, de quibus in dist. leg. 6. tit. 27. 2. part. dicta lex reulit distinctionem de natis ante, vel post: idem fecerat in hac lege, quo ad alias pœnas, si hoc voluisset. Et certe pro nunc, ista pars in rigore juris, propter hoc verbum (todos) in hac lege positum videtur verior: licet contraria opinio favorabilior, & æquior, quam si tenere velis, respondere posses ad hoc, quod & ista universalitas limitata, & restringi debeat ex consideratione debitarum circumstantiarum. L. obligatione generali, ff. de pigno. L. si mihi in via, §. fina. ff. de lega. 3. & ff. de petitione hereditaria, L. & non tantum, §. quod si pro emptore, tradit Oldradus consil. 148. factum tale est, quidam Comes, & si in expulsiōe à patria placuit illa distinctio, de qua in dist. leg. 6. cur non debeat placere in pœnis, de quibus hic, quæ sunt majores? Et si placuit illa ratio, quod id statuebatur in postea natis: quia ex infecto sanguine, & non in aliis antea natis sanguine non infecto, quare dicemus, & in casu hujus legis non placuisse? Sed non plene hæc responsio mihi satisfacit: quia potest dici, quod in pœnis quæ ultra ea quæ à jure communi erant disposita placuit legislatori nostro, dist. leg. 6. in pœnis verò secundum jus commune placuit dispositio dist. leg. quisquis, C. ad legem Juliam majestatis, de cujus mente, & contextura licetæ videtur sensisse etiam de filiis antea natis, prout, & voluit intelligere illam, L. gloss. in cap. si quis cum militibus, 6. quæstio. 1. in verbo filii, in fine, & cum dicta lex loquitur de filiis illius, qui crimine læsæ majestatis commisit, intellexisse videtur de filiis quos tunc habebat, L. in delictis, §. si extraneus, ff. de nexa. & L. titius, ff. de testa. mili. & trad. Bart. in simili questione super quodam statuto Florentiæ, in tracta. repræsalarum, quæst. 1. versic. ad quartum. Tu dato majori ocio, latius cogita.

Et etiam ex isto verbo (todos sus fijos) patet quod procedat etiam in filiis illegitimis naturalibus, vel spurciis, prout voluit Cino, Ange. & Salic. in dist. leg. quisquis, Ange. Aret. in tracta. maleficio. in parte (che ay tradido la patria) col. 3. versic. si querit, Cino, & Salic. Sed an intelligatur de filiis primi gradus, vel etiam de ulterioribus? & Ang. in dist. leg. quisquis, dicit, quia tempore illius legis non comprehendebantur nepotes: quia ista

sean varones, (6) deuen fincar por enfamados (7) para siempre, de manera, que nunca puedan auer honra de Caualleria, nin de dignidad, ni Oficio; (8) ni puedan heredar a

rienre que aya, nin a otro extraño que los establesse por herederos; nin puedan auer (9) las mandas que les fueren fechas. (10) Esta pena deuen auer, por la maldad que fizo su padre.

Partida VII.

F

materia est odiosa, & pœnalis, & contra regulas juris inducta, quod filius potest iniquitatem patris, unde verbum filiorum strictè accipiendum erat, L. quod si nepotes, ff. de testam. tutel. L. liberorum, ff. de verb. sign. sed quod postea supervenit Imperator Fredericus, qui edidit quandam constitutionem contra reos læsæ majestatis divinæ, vel imperialis: quam approbavit Ecclesia, & est apud Inquisitores hæreticæ pravitatis sub Bulla Papali, in qua fit mentio liberorum, unde debet extendi in infinitum, subdit tamen quod Canonistæ fecerunt postea casum, & restringerunt ad filios, & nepotes damnato masculo, sed damnata femina comprehendunt solum filii generaliter statuenti, quod ubicumque damnentur descendentes ex crimine parentum, semper intelligatur de descendentibus usque ad secundum gradum inclusivè ex masculo, & non ultra, & ex femina usque ad primum, inclusivè tantum, ut habetur in cap. statutum, de heret. lib. 6. conjunctio cap. ubicumque de pœnis, eo. lib. & verba illius constitutionis Frederici ponit Cajus in d. leg. quisquis, in fin. quæst. & Albe. colom. 3. & secundum Salic. communis opinio est, quod dist. L. quisquis, recipiat interpretationem ab illa constitutione: sed quidquid sit de jure communi, ego de jure regni adhaerem verbis hujus legis, quæ tamen loquitur de filiis, & non extendendum ad nepotes, neque ad ultiores pœnam istius legis: juxta notata per Bart. in dist. leg. liberorum, quod in materia odiosa verbum filiorum à leg. prolatum, cum L. disponit principaliter in odium filiorum, non extenditur ad nepotes. Item & ex ratione, quæ non est eadem in nepote, quam in filio, quia jura sanguinis, & carnis magis transfunduntur in filios, quam in nepotes, qui sunt remotiores, arg. L. cum queritur, de excep. vel jud. & quia præsumptio de infectione ex delicto paterno, super qua fit fundata illa dispositio, non ita militat in nepote, prout in filio, quanto enim quis est proximior, tanto præsumitur inferior, ut tradit Bald. in §. si vassallus, si de seu. fuer. controu. int. do. & ag. neque dispositionem, cap. statutum, 2. de heret. in 6. loquentem in crimine hæresis, extendendum ad crimen læsæ majestatis temporalis, ut dixi supra eo. L. 1. in gloss. super verbo (la dote de su muger) adverte etiam, quod pœna hic posita contra filios procederet, quando proditio paterna fuit contra Regem, vel Regnum, & non procederet, quando in aliis capitulis, de quibus supra eod. in leg. 1. delinqueret pater, licet aliud videatur colligi ex verbis hujus legis generaliter loquentis, placet tamen quod ita intelligatur, & limiteret ista lex, nam est de mente Doct. in dist. leg. quisquis, dum post gloss. opponunt de leg. eorum, ff. eod. ubi & plus dicebant, quod illa dispositio (de qua in dist. leg. quisquis) tantum procederet, quatenus in hoc dispoluit de filiorum pœna, contra id quod habetur in dist. leg. eorum, quando delictum committeretur in Principem, & non quando contra Republicam Romanorum, esset enim quid durum, & inhumanum, talem pœnam prædicari in filiis delinquentis in quocumque ex dictis capitulis, restringatur ergo ad principale capitulum de proditione contra Regem, vel Regnum, vel alios, qui pars ejus corporis sunt, ut in dist. leg. quisquis.

(6) Sean varones. Nam quotiens ab homine, vel à jure puniuntur aliqui usque ad certam generationem, illi solum qui ex masculina linea descendunt, puniuntur, non ex femina, nisi aliud à lege, vel ab homine exprimat, cap. ubicumque de pœnis, lib. 6. Ergo si mater committat hoc crimen, ejus filii non puniuntur his pœnis, ut voluit Oldrad. relatus ab Alberic. in dist. leg. quisquis, Hostien. in cap. vergentis, de heret. in hoc etiam inclinatur Salic.

in dist. leg. quisquis, gloss. tamen ibi tenuit contrarium, quàm tenuerunt ibi Petrus, & Cino, Angel. Aret. in tracta. maleficio. in parte (che ay tradido la patria) col. 3. dicens hoc notandum: licet videatur inuitatum, quod mulier tale crimen committat, quod tamen vidit semel de facto Bononiz, gloss. etiam in dist. cap. statutum, voluit idem quod dicit, gloss. in leg. quisquis, & cum ea transit ibi Joan. Andr. in Novella, & Dominicus & ista pars verior videtur ex identitate rationis, & quod in practica servaretur, licet in puncto juris, prima opinio est sustentabilior, & maxime stante ista lege in verbis inferius positus, cum dicit (esta pena deuen auer por la maldad que fizo su padre).

(7) Enfamados. Limita in filiis, qui fuerint jam Clerici, gloss. notabilis in cap. fatit peresum, 16. dist. Abb. in cap. cum Laici de jure patronatus, & in aliis est hoc speciale in odium hujus criminis, & contra regulam leg. crimen, ff. de pœnis.

(8) Nin oficio. Adde in vol. Pragmat. fol. 6. & 7.

(9) Nin puedan auer. In leg. quisquis, de qua ista sumpta est, dicit, non capiant, quod verbum causavit magnam ambiguitatem, an videlicet intelligatur, quod non capiant tanquam incapaces: & sic hæreditas applicetur venientibus ab intestato, vel legatum remaneat, ut pro non scriptum apud heredem: vel an verò intelligatur, quod non capiant cum effectu: quia si quis ab eis auferat tantquam ab indignis, & istam secundam partem Cino ibi dicit de jure veriore motus ex aliquibus per eum: & Salic. ibi relatis, quod satis placet Salic. in successione ex testamento: & sic quando habent voluntatem hominis, quæ repugnat aliquantulum ab intestato successuris: & quia delinquere videtur, qui scitenter suam hæreditatem disponit in non capacem ex delicto in Principem commisso: sed quando non adesse voluntas hominis, ut in successione propinquorum ab intestato morientium: tunc non credit vocari istos à leg. ut capiant, sed eo non vocari tanquam penitus alienos, & ante Salic. ista fuit opinio Jacob. Butri. Alberic. etiam in dist. leg. quisquis, simpliciter transit cum opinione Cyni: sed Baldo potius placet contraria opinio, scilicet, quod non capiant tantquam penitus incapaces per motiva, & quæ per eum videtur, & ista opinio, quæ ante Bald. fuit aliorum, approbatur hic in ista leg. paritarum: cum dicit (nin puedan auer) & fuit hoc de mente Azo. C. eod. in summ. cum dicit, nulli succedant.

(10) Mandas que les fueren fechas. In leg. quisquis dicebat testamentis extraneorum nihil capiant: an fuit dubium: an ex testamentis proximorum possint capere, quod dubium etiam oriri potest ex verbis hujus legis paritarum, cum dicit (nin a otro extraño que los establesse por herederos) unde Angel. in dist. leg. quisquis, prout refert Socin. consil. 275. in causa fratris Andree, col. 6. in 2. volum. dicit, quod licet respectu successions ab intestato proximorum filii sint infucessibiles, & etiam respectu successions extraneorum ex testamento: tamen respectu successions ex testamento proximorum non sunt infucessibiles: quia lex hoc non dicit, & lex est pœnalis, & non amplianda regula odiosa, & ibi Joan. Andr. de reg. jur. in 6. ego tamen in libro meo, Angel. non ita aperte hoc habeo: & forte deficit ibi unum verbum (non) ut sic colligatur ad quod Socinus eum allegat: ipse tamen Socinus tenuit contrarium: imò quod & ex testamentis proximorum sint infucessibiles: ad quod ponderat, & bene verba illius legis: & comprobatur aliquibus mediis: vide ibi per eum, col. 7. & ista est etiam intentio hujus nostre legis: neque obstat verbum supradictum (nin a otro extraño, &c.) quia ideo dixit, quia ni-

si ex testamento non poterant capere respectu extraneo-

rum. Sed quid ille, qui commisit prodicionem contra Regem: tenebat aliqua bona jure, & titulo majoritatis provenientia ab antiquis progenitoribus, qui talia bona vinculo majoritatis constrinxerant, an in talibus bonis succedat ejus filius major? Est questio, quae versatur multotiens in regis tribunalibus: & satis intricata, & dubia: dicam quid sentiam, ut promissi hic dicere in leg. 6. in titulo 11. in gloss. super parte (que la non vendiesse) 6. partit. Dubitatur ergo, an succedat dictus filius, vel alius vocatus ad majoriam, vel filius: & quod succedat filius major, vel alius vocatus, probari videtur ex leg. 3. ff. de inter. & relog. ubi: quae vero non a patre, sed a genere, a civitate, a rerum natura tribuerentur, ea manere liberis incolumia: facit etiam text. in leg. emanipatum, §. fin. ff. de senato. ibi: ut avi potius est dignitas prole, quam obit casus patris: ubi gloss. sumit argumentum, quod licet filius per culpam suam debeat amittere feudum, nepos tamen retinet ex persona avi: facit etiam bonus text. in leg. 4. ff. de jure patron. cujus verba sunt. Jura libertorum paternorum, cum patet eorum erat perduellionis damnatus salva esse, Divi Severi, & Antoniani benignissime rescripserunt, facit etiam L. adoptivum, §. fin. ff. de in jus vocand. & bonus est text. in leg. eorum, ff. ad leg. Jul. majest. hoc etiam voluit Bal. in §. denique, quae sit prima causa ben. amit. parum post principium: ubi dicit, quod si feudum fuit concessum generi, si vassallus delinquit contra dominum, revertitur ad dominum solum jus delinquentis: non vero jus restitutorum vocatorum ad feudum, quod ex propria persona habent quodam ordine mortalitatis: non per viam hereditatis, allegat. d. L. 3. ff. de inter. & relog. quod maxime dicit procedere, quando regalia sunt concessa in feudum: quia absurdum est, quod ea dependeat ab hereditario corpore, cum sint nobilia, & potiora, & ad ea admittuntur filii, & agnati jure generitatis beneficio domini, ex expressa forma investiturae: a cuius tenore non est resendum, ut in cap. 1. de duo fra. a cap. investit. hoc idem voluit Bald. in cap. 1. §. vassall. feud. prive. col. pen. ubi dicit considerandum esse, an filii sint nominati in investitura feudi, tamquam extranei, an tamquam haeredes: nam si tamquam extranei, non nocet eis delictum patris: si contra omnes regulas juris, quod unus ex delicto alterius gravetur, L. non debet, ff. de regul. jur. & quod in feudo antiquo delictum unius agnati, etiam commissum contra personam domini non nocet aliis agnatis circa amissionem feudi, tenuit gloss. magna in cap. 1. §. 1. ff. de success. feud. & videtur tenere gloss. in dist. cap. 1. §. vassall. feud. prive. & in §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Frederic. Hofken. in sum. tit. de feudis, & adde §. fin. quae fuit prima causa ben. amit. qui videtur obstaré, respondent, quod intelligatur ille §. de descendenti- bus delinquentis, quod illi excludantur: non vero ceteri agnati: in contrariam partem facit, L. 1. C. de bon. lib. ubi aperte dicit Alber. allegans dist. leg. quisquis, de qua ista sumpta est, quod commissio crimine perduellionis contra Principem, filii perditur eam, quae ab avo habent, vel aliunde: unde & Cynus in dist. leg. 1. vult, quod dist. L. 3. ff. de inter. & relog. intelligatur de aliis criminibus, seu aliis capitulis, quando contra Principem non delinquitur, facit etiam text. in dist. §. fin. quae fuit prima causa ben. amit. ubi, ut saltem dominus habeat hanc suae injuriae ultionem. Item & facit lex ista partitarum, & dist. L. quisquis, quae filios proditoris reputat infames, & omni dignitate, & officio indignos, & incapaces successioneum, tam ex testamento, quam ab intestato, sive jure hereditario, sive jure legati: & tantum primogenitura, & successio jure primogeniturae, est quaedam dignitas, ut tradit Martin. Laud. in suo opusculo primogeniturae. Archid. in cap. quam periculum, r. quest. 1. Bald. in leg. cum antiquioribus, col. 3. C. de jure delib.

praesertim: quia ut communiter videmus, ista majoria habent vassallos sub se, & habere vassallos, est quaedam dignitas, cui & jurisdictione inest. Bald. in cap. 1. versic. Marchio. ad fin. de bis, qui feud. dar. poss. Item videtur rationabile, quod talis filius proditoris privetur, ut patres magis metuant in hoc crimine contra Regem delinquere: nam naturale est magis metere in filium, quam in se, L. isti quidem, ff. quod metus causa, §. fin. & sic retraherent validius ab hoc crimine, quod non ita fieret videntes patres filios eorum bonis majoritatis non privari. Et pro resolutione hujus quaestionis, arbitror forte sic esse dicendum, quod, aut majoria descendit ex donatione Regis, aut ex alterius dispositione. Primo casu, aut bona majoritatis fuerunt donata a Rege sub titulo Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus, seu alterius dignitatis, & sub titulo majoritatis, & talis majoria sit antiqua: & tunc videtur quod si aliquis ex vocatis ad quem bona devenerunt sub tali titulo, sit perduellis contra Regem, vel Regnum, quod filii ejus sint incapaces talis majoritatis ex dispositione ipsius legis partitarum, & d. L. quisquis, eo quod tales filii sunt infames, & incapaces dignitatum, & jurisdictionum, consueverunt ergo tunc bona talis majoritatis, in vita delinquentis: quo mortuo, veniet majoria cum talibus bonis ad sequentem vocatum: secundum tenorem donationis regiae, exclusis filiis delinquentis: cum enim excludantur filii, ut incapaces, non auferuntur ab eis ut indignis: sed venient alii vocati, ut superius dixi in glossa proxima, & vide supra in gloss. todos sus hijos, versic. sed an intelligatur, & intellige de bonis donatis a Rege titulo donationis, ut dixi, quod in dubio praesumitur (ut dixi) in leg. 68. tit. 18. partit. 3. non si dedisset jure feudum: nam tunc talis majoria, ejusque bona regulabuntur jure feudum, & secundum consuetudinem feudorum, secundum quam, si Marchio, vel Dux committeret delictum contra dominum suum, puta contra Regem, Marchia, vel Ducatus libere revertetur ad Regem, exclusis omnibus filiis, & agnatis: nam hoc tacite inest investiturae: ergo pro expresso debet haberi, L. cum quid, ff. si certis sed. Bald. in dist. §. fin. quae fuit prima causa ben. amit. ista est enim magis communis conclusio in materia feudorum, quod quando vassallus privatur feudo propter delictum, ex quo offensus dominus, sive sit feudum novum, sive antiquum, semper revertitur ad dominum, ut tradit Alex. consil. 60. 3. volum. incip. visis dubitationibus, & Franciscus Curtius in suo tract. feudali, in 5. part. principali, in princip. col. 1. & 2. Si vero majoria sit sine titulo dignitatis, & vassallorum, sed a Principe antiquo aliqua bona fuerunt donata titulo majoritatis Petro, & ejus descendenti- bus, tunc videtur idem dicendum quod in sequenti membro, quando majoria pervenit ab alio privato: in quo casu videtur dicendum, quod, aut talia bona majoritatis antiquae avitae forte, vel provitae, vel ulterioris progenitoris, vel alterius conjuncti, vel extranei, qui eam constituit, pervenerunt titulo donationis inter vivos, vel ex aliquo contractu, seu dispositione inter vivos: & tali casu filii delinquentis non privabuntur talibus bonis relictis ab antiquis progenitoribus, cum enim talibus bonis non sit annexa jurisdictione, & dignitas, non est quid eis repugnet: ex quo lex ista, & dist. L. quisquis, non excludunt tales filios a contractibus, & donationibus inter vivos, sed tantum ab his quae veniant jure successioneis ex testamento, vel ab intestato, vel per viam legati: & poena non debet extendi ultra proprium casum, de poenis. distinct. 1. cap. haec autem verba, §. poena, & casus poenali, ex similitudine etiam non extenduntur, ut tradit Bald. in leg. 3. ad fin. C. de hered. instit. regni. odia. de regul. jur. in 6. Si vero talia bona antiquae majoritatis deveniunt ex testamento aliqujus progenitoris antiqui, vel alterius extranei, tunc tales filii delinquentis sunt incapaces per istam legem, & per dist. leg. quisquis, unde delinquentem mortuo, non succedunt ejus filii: succedat tamen alius vocatus ad talem majoriam: ut superius dixi, & non mitum, quod aliud sit

L E Y III.

Por quales yerros de Traycion puede ome ser acusado despues de su muerte, e quien puede fazer tal acusacion como esta.

Crimen perduellionis, in latin, tanto quiete dezir, en romance, como traycion que se faze contra la persona del Rey, o contra la pro comunal de toda la tierra: e esta traycion es de tal natura, que maguer muera el que la hizo, ante que sea aculado, puedenlo acusar aun despues de su muerte; (1) e si fu heredero non lo pudiere defender, nin salvar, con derecho, deve el Rey judgar (2) el muerto por enfiado de traycion, e mandar tomar a su heredero todos sus bienes, que ouo de parte del tray-

F2

Partida VII.

Et in his quo obveniunt ex testamento, quam alias: quia cum provenit ex jure civili, ut in leg. obvenire, ff. de verb. sig. facilius fuit inducus Princeps ad auferendum jura testamenti, quam jura contractus, quae sunt de jure gentium, L. ex hoc jure, ff. de justitia, & jure. neque videtur distinguendum in tali majoria avita, vel provita, an nepos fuerit conceptus vivo avo, vel post: prout alius distinguebat Bald. in success. feud. aviti in cap. 1. §. vassa. feud. prive. versic. sed Dominus Joan. de Bron. non loquitur in feudi successione jure hereditario. Si vero sit majoria nova a patre delinquentis in hoc crimine, facta per viam testamenti, non succedunt in ea filii, neque alii vocati, cum testamentum delinquentis in crimine isto non teneat, ut in leg. 16. tit. 1. & ibi dixi supra ead. partit. Si vero fuit per donationem, seu aliam dispositionem inter vivos facta a patre tali majoria, & donatio perfecta, & non fuit facta post crimen commissum, vel cum jam proposuerat committere, tunc videtur, quod talis majoria cui non esset annexa dignitas, vel jurisdictione pertinet ad filios donantis, & ad alios in donatione perfecta contentos, ut in leg. donationes, §. fin. & L. post contractum, ff. de dona. L. per facta donatio, C. de dona. quae sub mod. & si pater reservavit sibi usufructum, ille confiscabitur eo vivente: postea vero veniet ad filios, seu alios in donatione contentos, L. Stacius Florus, §. Cornelio falcis. ff. de jure sisc. neque obitabit dist. L. quisquis, in versic. uxorem, quia ibi loquitur de lucro a lege delato filii propter transitum matris, cui pater donaverat ad secundas nuptias, tali lucro legali, lex ista privat filios, & sisco applicat: non vero procedit in eo, quod filii ante patris reatum habuerunt titulo donationis perfectae, & irrevocabilis: si autem esset talibus bonis majoritatis annexa dignitas, seu jurisdictione, videtur quod filii per istam legem, & dist. L. quisquis, excludantur: alii vero vocati admittentur ex his, quae superius dixi.

An autem in casibus, in quibus dixi filios excludi: alios vero vocatos admitti, possit Rex, stantibus talibus agnatis, seu vocatis, filio proditoris facere gratiam, ut succedat in majoria in praesidium agnatorum, seu aliorum vocatorum? Videtur quod non per text. & ibi notat Bald. in princip. in dist. cap. 1. §. vassa. feud. prive. & quae superius dixi circa confiscationem bonorum majoritatis in crimine laesae majestatis contra Regem, vel Regnum, intellige loquendo juxta terminos juris. Si enim aliud caveretur in instrumento majoritatis, illud servandum esset, & adde quae dixi in dist. leg. 6. tit. 11. in dist. gloss. & in leg. 2. incipit, majoria, tit. 15. partit. 2.

Quid autem si in facultate Principis ad majoriam, caveatur, quod non perdatur etiam propter crimen laesae majestatis: imo quod filii proditoris, & ceteri vocati juxta ordinem majoritatis succedant: videtur enim valida, & observanda talis concessio ex dist. Bald. in §. item, versic. porro, si dominus convenisset de feudo quod sit: an procedet etiam si crimen laesae majestatis sit factum pro-

ditorum? Videtur quod non, imo tali casu non relevet talis indulgentia per text. in cap. 1. de eo qui interfe. fra. domin. sui, & quod notat Bald. in §. similiter, quib. modi feud. amit. aggravatur namque delictum, cum sit proditorie. Angel. in addit. ad Bart. in leg. servum, per text. ibi, C. de delato. lib. 10. & text. valde not. in leg. 1. C. de cond. & proc. lib. 11. & ibi Joan. de Plat.

(1) La quarta parte. Quae est legitima de jure isto partitarum, ut in leg. 17. tit. 1. 6. partit. quando sunt quatuor liberi, vel pauciores: & si quinque, vel plures semis, prout etiam erat de jure communi: sive ergo sint quatuor, vel quinque filii non poterunt habere ultra quartam attentis verbis hujus leg. ex quo etiam possit dici, quod licet hodie de jure fori, & Regni legitima filiorum sit aucta: attamen filiae in bonis matris non possunt habere ultra quartam partem, quia lex ista voluit hoc taxare: & si esset casus, in quo legitima possit esse plusquam quarta: pro quo, & facit dist. L. quisquis, quae tantum voluit, quod filiae haberent legitimam, & non totam hereditatem, ut illi possent, hoc tamen non firmo: imo potius crederem, quod in bonis matris filiae habeant legitimam, sicut hodie est aucta, argum. L. 1. §. lex Falcidia, ff. ad leg. Falcid. & quia poenae molliendae sunt: & quia intentio hujus legis est dare istis filiabus legitimam in bonis matris, sicut & dist. L. quisquis, §. ad filias. Adverte etiam, quia & potestur filiae succedere suis conjunctis ab intestato, & ex testamento, & extraneis ex testamento, cum hoc non reperitur prohibeum in filiabus: sed in masculis tamen, ut superius dicit (que sean varones) & hoc etiam attendat leg. quisquis, quae non ita aperte loquitur, tenet Salic. ibi in verbo, ad filias.

(2) En las leyes. Vide signanter in tit. 13. per totum, & praesertim in leg. fin. & in pluribus aliis legibus per titulos illius partitae ipsatis

L E X III.

De prodicione Regis, vel patriae, quod vocatur crimen perduellionis, potest quis accusari post mortem: & ejus haeredes tenentur eum defendere, & si vincatur, dabitur mortuus pro infami, & auferret Rex ejus bona ab herede: sed pro alia prodicione non fit accusatio, seu reiptum post mortem: & quilibet (qui alias non admittitur ad accusandum) admittitur in causam prodicionis, & reprints de prodicione, punitur talione, si non probat. Hoc dicit.

(1) Muerte. Adde L. fin. ff. eod. & C. eod. L. pen. & fin. & L. 7. supra tit. 1. & §. per contrarium, instit. de hered. quae ab intest. def. & instit. de public. jud. §. 2.

(2) Deve el Rey judgar. Nota istam formam pronuntiandi, adde gloss. in dist. §. per contrarium, in verbo, damnata, & Joan. de Plat. in leg. fin. col. penult. C. de jure sisci, lib. 10. & vide per Angel. Arct. in tract. malefactorum, in parte, (che ay tradito la patria) col. 4. & quae notat Decius consil. 410.

traydor. Mas por qualquier de las otras maneras (3) de traycion, que diximos en la primera ley deste Titulo, non puede ninguno ser acusado, nin reptado, despues de su muerte. Otrouo dezimos, que todo ome, quiet sea varon, o muger, de buena fama, o de mala, quiet sea rico, o pobre, e aun todos aquellos que diximos, en el Titulo de las Acufaciones, que non pueden acufar a otro, han poderio de lo fazer sobre yerro de traycion: (4) e esto les fue otorgado, porque fallamos en los libros antiguos, que algunas mugeres, (5) e viles personas, descubrian trayciones que fazian contra los Emperadores; e porende non deuen ser desechados los descubridores dellas, de qualquier natura que sean: pero si el que riepta a otro

de traycion, non la pudiere prouar, deve recibir otra tal pena, qual recebia el reptado, (6) si fuere prouada la traycion.

LEY IIII.

Como, el ome que haze Traycion, non puede enagenar lo suyo, desde el dia en adelante que andouere en ella.

Vendida, nin donacion, nin camio, nin enagenamiento que ouiesse fecho de sus bienes, el que fuere juzgado por traydor, (1) desde el dia que comenzo andar en la traycion, falta el dia que dieron la sentencia contra el, non deve valer (2) en ninguna manera: ca, maguer fuere en tenencia de los bienes a la sazón que los enagenaua, perdido auia ya el señorio (3) por su maldad, e era ya de la Cam-

Ley 10. tit. 9. lib. 5. Recept.

(3) De las otras maneras. Adde dist. leg. fin. ff. eod. & vid. que dixi supra ead. part. tit. 1. in L. 7. in glo. fin. (4) Sobre yerro de traycion. Adde L. famos, & L. in questionibus, ff. eodem, & L. 2. supra tit. 1. (5) Algunas mugeres. N. m. coniracionem Lucii Catilinae Fulvia mulier detexit: & Marcum Tullium consularem in iudicium ejus instruit, dist. leg. in questionibus. (6) Qual recibira el reptado. Nota bene, & vide L. 26. supra tit. 1. & que ibi dixi.

LEY IIII.

Non valet alienatio facta a proditore, postquam cepit de prodicione tractare: quia licet possessionem bonorum tenebat, dominium tamen eorum erat jam Regis. Hoc dicit.

(1) Por traydor. Intellige proprie sumpto, ut in L. 1. in fine, supra ead. & patet aperte in L. 2. tit. 4. 5. part. & sic in illis capitulis late majestatis, quando proditio fit contra Regem, vel Regnum, vel eos qui sunt pars corporis ejus: secus ergo esset in aliis capitulis: hoc idem patet ex dist. L. quisquis, & ex L. fin. C. eod. & ff. eod. L. fin.

(2) Non deve valer. Concord. cum L. quisquis, & cum L. fin. C. eod. L. donationis, S. fin. ff. de dona. & adde L. 2. tit. 4. part. 5. ubi vid. que dixi, & quando alienatio facta fuit titulo lucrativo, sine dubio revocatur, L. inter donato. S. fin. ff. de dona. & in L. penult. ff. ad legem Jul. majest. Si vero titulo oneroso, alienavit scienti, idem erit L. chyrographis, S. fin. ff. de administrato. L. quia debitor, ff. qua in fraudem credito. & idem, si alienavit ignorantem ignorantia supina, L. regula, §. sed facti, ff. de juris, & facti igno. Si vero sit iusta ignorantia, non revocatur, dist. leg. qui a debitore, sed si alienatio non vere lucrativa, & etiam non onerosa, sed iusta: puta constituendo dotem: adhuc videtur revocatio habere locum, L. quisquis, versic. dotes, C. ad leg. Jul. majest. quod tamen limitatur, ut habetur in L. si fraudator, S. 1. ff. qua in fraud. cred. hac ita ponit Ange. in L. meminisse, C. ad legem Jul. majesta. dicens hoc multum notandum: quia & ex praedictis habes, an haereticus contracto crimine haereticis, possint aliquid alienare de bonis suis vendendo, donando, aut dotem constituendo, & habuit ista Ang. a Cino post Jacob. de Are. in dist. leg. meminisse, ubi, & Alber. adverte tamen, quia isti Doctores, in eo quod dicunt, quod si alienatio facta fuit iusti ignorantem ex titulo oneroso, quod non revocatur alienatio, videntur moveri, tenendo opinionem illum, quod committens hoc delictum, remanet dominus. Donec auferatur bona, per sententiam: quae fuit opinio Jac. de Arena. quam & tenuit Bart. ut inferius subjungam in gloss. prox. quae tamen opinio (ut ibi dicam) est reprobata per istam L. unde dictum praedictorum est limitandum, & intelligendum, quando

pretium rei venditae per proditorem, vel haereticum, vel aliquid loco ejus esset in bonis ejus, argum. L. si rem, & pretium, ff. de peti. hered. L. si cum dotem, cum L. seq. ff. solut. marit. L. Imperator. cum L. seq. ff. de lega. 1. tunc enim dato quod revocatur, seu revocari possit venditio, vel alia alienatio, etiam titulo oneroso facta: debet tamen restitui pretium emptori: quo cessante, indistincte sicut vendicatur rem alienatam, etiam nullo restituito pretio emptori: licet per plures manus ambulaverit: cum enim venditor non erat iam dominus, non habuit jus vendendi: sicut vendicans rem, non tenetur restituere pretium, L. in civile, C. de furt. hoc tenent Joan. Mona. Archi. & Joan. And. in cap. cum secundum, LL. de here. lib. 6.

(3) El señorio. Approbat opinionem gloss. in cap. cum secundum leges, de here. lib. 6. quae tenuit, quod in crimine laesae majestatis bona proditoris confiscantur ipso jure a die commissi criminis: quod & tenuit Dinius relatus a Bart. in aut. de incest. nup. in princ. & in L. si debitor, ff. de his qui in frau. cred. & Abb. in cap. dilecti, de arbi. And. de Iher. in tit. qua sunt regalia, in parte (& qua ut indignis) col. 3. ubi, & dicit quod non requiritur, quod damnetur criminofus priusquam sicut petat a possessoribus bona, Cibus tamen in L. fin. C. ad legem Jul. majest. & Bar. in dist. leg. si debitor, & Ange. Aret. in suo tract. malefici. in parte (che ay tradido la patria) col. pen. teneverunt contrarium: imo quod proditor perdebat tantum bonorum administrationem, non dominium: & idem voluit Joan. de Pla. in L. defensoris, facultas, C. de jur. fise. lib. 10. post Bar. in L. Imperator. C. eod. tit. tene ergo menti legem istam partitaram, cui adde L. 2. tit. de las trayciones, lib. 8. ordi. rega. ibi (todos sus bienes son para nuestra camara) nam verbum (sunt) quod est praesentis temporis, induxit privationem ipso jure, text. in aut. Gazarov, versic. damnamus, C. de here. juncta gloss. in L. 1. in parte divini, C. de sum. trini. & fid. cath. Bart. in aut. qui semel, C. quando, & quando judex, ad fin. ad occupationem tamen bonorum requiritur, quod praecedat sententia declaratoria criminis, ut habetur in dist. cap. cum secundum leges, in fin. & ita per illum text. tenet ibi Archi. & Joan. And. qui & idem teneverunt per aliqua jura, quae allegant in cap. 1. de boni. lib. 6. Bart. etiam per text. ibi in L. ejus qui delatorem, ff. de jur. fise. Bald. & alii in L. si quis major. C. de transact. & in cap. 1. de feudo sine cul. non amii. Joan. de Pla. in L. fin. ad fin. C. de jur. fise. lib. 10. Fel. late in cap. Rodulphus, chart. 7. versic. sed declaratur de reservi. quod tamen limitatio nisi factum esset notorium: tunc enim non eget declaratione, tenet Abb. in cap. cum non ab bonino, col. ante pen. de judi. & sequitur Felinus multa in hoc adducens in dist. cap. Rodulphus, & tradit pulchre Socin. conf. 4. 3. vol. col. pen. & probatur aperte ex L. 3. tit. de las trayciones, lib. 8. ordi. rega. ne-

mara del Rey. E porende non podria despues ninguna cosa, de los bienes que tenia, enagenar en ninguna manera.

LEY V.

Como, aquel que comenzo a andar en la Traycion, puede ser perdonado, si la descubriese ante que se cumpla.

Porque los primeros movimientos, que mueven el corazon del ome, non son en su poder, (1) segund dixerón los Filosofos; porende, si en la voluntad de alguno entrasse de fazer traycion con otros de consuno, e ante que fizicessen jura (2) sobre el pleyto de la traycion, lo descubriese al Rey, dezimos, quel deve ser perdonado el yerro que fizo, de consentir en su corazon de ser en tal fabla. E demas tenemos por bien, quel den aun galardón por el bien que fizo, en descubrir el fecho: porque deve ome amir, que non fue este en la fabla con entencion de cumplir el yerro, mas por ser fabidor del, porque pudiesse mejor desuairlo, que non se cumpliesse; o que ouo tanto de

bien en su corazon, que se arrepiñtio, e apercibio al Rey, en tiempo que se podiesse guardar della. E si por aventura lo descubriessse despues de la jura, (3) en ante que la traycion se cumpliesse; porque pudiesse ser, que fue cumplida si el non la descubriessse, deve ser aun perdonado el yerro que fizo; mas non deve auer galardón ninguno, pues que tanto anduvo adelante en el fecho, e lo tardo tanto que lo non descubrio.

LEY VI.

Que pena merecen aquellos que dizen mal del Rey. Aca de medida a los omes la malquerencia que tienen raygada en los coraçones, de manera, que quando non pueden empecer a sus Señores por obra, trabajanse de dezir mal dellos, enfamandolos (1) como non deuen. E porende dezimos, que si alguno dixere mal del Rey, (2) con beodez, (3) o seyendo desmemoriado, o loco, non deve auer pena por ello: porque lo haze estando desaperoderado de su fecho, de manera que non entiendo lo que dize. E si por aventura, dixesse alguno mal del Rey, e f-

Hec lex que pna blasfe L. 3. manum tit. 4. lib. 8. contra Re Regem agit corrigi per L. 3. tit. 8. lib. 8. R. que alia penas ponit

neque obtinuit ad hoc dispositio, dist. cap. cum secundum leges, cum vult, quod bona haereticorum non possunt capi per principes seculares, quousque super crimine haereticis per iudicem Ecclesiasticum sit pronuntiarum, nam procedit ideo, quia crimen haereticis est mere Ecclesiasticum ut in cap. inquisitioni, eod. tit. ubi ideo nimirum si nihil executionis principibus secularibus permittatur ante declarationem iudicis Ecclesiastici, quae ratio cessat in crimine laesae majestatis humanae: ubi Principes seculares est iudex competens ad executionem: & confert notabile dictum Bal. in dist. cap. 1. de sen. sine cul. non amitt. quod quando quis est privatus ipso jure, tunc sententia non est necessaria adesse, sed ad executionem esse: & ideo dicit, quod quando accipiuntur bona banniti, qui ex forma statutorum habentur pro condemnatis, sit quidam declaratorius processus, in quo declaratur captam esse illam personam quae reperitur bannita, & bannum exequendum esse, & subdit notabile verbum, quod si sine aliqua declaratione fieret executio non esset propterea juri contraria, per ea quae not. Innoc. in cap. ex ratione, de appe. confert etiam quod not. Bart. in extravag. ad reprimendum, in gloss. super parte, & figura, ad fin. & quod not. Domin. in cap. fundamenta, de elect. lib. 6. in §. pen. & quod tradit Ludo. Rom. consil. 461. incipit in re praesenti. adde etiam And. de Iher. in cap. 1. quo tempore miles, ubi ponit haec verba pulchra: Pone vassallum in conspectu populi, atrocis injurias domino intulisse, vel in conspectu populi domino iuste pugnante cum inimico suo vassallum dimisisset dominum, & de praedio recessisse. Item pone baronem rebelles Regi, & tenere castrum publice contra Regem: vel pone subditum Regium fuisse ad hostes, & publice morari cum hostibus contra Regem suum, erunt ne isti vocandi, & per sententiam condemnandi, & post distinctionem quam facit duplicitis generis notorii subdit: ille ergo qui publice moratur cum hostibus contra dominum suum: vel castrum tenet rebelatum, est in crimine notorio actu permanente: contra tale, non servatur ordo juris: imo & plus vult, quod etiam in notorio actu transeuntis, si est commissus in praesentia Regis, non exigitur sententia: nam ubi Principes est, totum jus testificatur, hac Iher. Hinc est etiam quod in actibus notorie injuriis, procedit iudex extrajudicialiter spoliando, vid. Abb. in cap. quia clerici, de jure patrona. adde etiam, & nota, quod quando lex notat factum sententia non requiritur, L. palam, §. que in adul-

terio, ff. de ritu nupt. & ibi notat Bal. ad statuta disponentia, quod quis puniatur ipso facto.

LEY VII.

Meretur poenam, & praemium prodicionem a se & ab aliis cogitatum Regi detegens: sed si super ea jam facta conjuratione detegat, habet veniam, sed non praemium: dum tamen anteaquam ad effectum perducatur, revelet. Hoc dicit.

(1) En su poder. Adde cap. inter hac sciendum, ubi gloss. de peni. dist. 2.

(2) Ante que fizicessen jura. L. quisquis, C. eod. in versic. fin. de quo lex ista sumpta est, dicit in exordio initae factionis, & Azo. ibi in summa exponit. i. anteaquam processerit ad actum: & intellige istam L. i. anteaquam conjurationem firmassent communi assensu, vel promissione.

(3) Despues de la jura. L. quisquis in dist. versic. fin. dicit is vero qui usus fuerat fictione. Azo. exponit i. postquam processit ad actum. Nota ergo quod in delictis admittitur poenitentia, quod gloss. tantum admittit in casibus expressis in jure, vid. gloss. 1. in L. si quis legatum, §. fin. ff. de fuis. Lucam de Penna. in L. 1. C. de his, qui se dese. lib. 10. ut vid. de ista materia per Bart. in L. qui ea mente, ff. de furt. per gloss. in L. 1. C. ne tutor. vel cur. veliti. condau. & Bal. in L. imperialis, C. de nupt. & Joann. de Plat. in L. 1. C. de deser. lib. 12. & in L. 1. C. de grege domi. lib. 11. & in L. si apparitor. in fin. C. de cubarta. lib. 12. per Bar. in L. avunculo, ff. de condi. sine causa.

LEY VIII.

Ad Regem solum spectat de maledictis in eum cognoscere, & puniri debet maledictis, nisi ob abiectionem, vel fatuitatem maledixerit, nisi occasio maledicti ex tali causa fuerit, quae Regem moveat ad ignoscendum. Hoc dicit.

(1) Enfamandolos. Et audientes, & non resistentes puniuntur, ut in L. 2. tit. 13. part. 2. & adde ad istam L. 4. & 17. dist. tit. 13. & de fama Regis defuncti quod debet illis servari, vid. L. 4. tit. 15. 4. part.

(2) Dixere mal del Rey. Concord. cum L. unica, C. si quis impe. maled.

(3) Con beodez. Ebruius delinquens an, & qualiter puniatur, vid. L. 5. tit. 8. infra eadem partit. & quae ibi dicam.